

РОЗДІЛ III

Соціальна робота та управління

УДК [32 : 316.334.3] : [005.44 + 321.7]

Основні завдання ефективної соціальної політики в умовах глобалізації та демократичних трансформацій

Олександр Конончук –
аспірант кафедри політичних наук,
Рівненський державний
гуманітарний університет,
Рівне, Україна
E-mail:
alexander.kononchuk.usa@gmail.com

У статті розглянуто проблеми ефективності соціальної політики як фактора демократичних трансформацій суспільства, а також способи їх розв'язання в сучасних умовах. Пояснено категорії «соціальна політика» у вузькому та широкому його значеннях, а також продемонстровано необхідність вивчення сфери соціальної політики як у теоретичному, так і в практичному вимірах. У дослідженні розкрито основні недоліки ефективності соціальної політики, особливу увагу звернуто на проблеми, які простежуємо в соціальній політиці України.

Відзначено, що концептуально демократичні трансформації мають безпосередній зв'язок із політикою сталого розвитку, важливим складником якої є ефективна соціальна політика. В умовах глобалізації соціальна політика набуває значення глобальної політики в рамках діяльності ООН (свідчення цього – програми ООН «Цілі розвитку тисячоліття» (2000–2015 рр.) та «Цілі сталого розвитку» (2016–2030 рр.)) й інших міжнародних організацій, мета яких – подолання глобальних розривів в економічному, політичному, культурному та соціальному розвитку країн світу.

Received: Mart, 2017
1st Revision: April, 2017
Asseped: May, 2017

Ключові слова: ефективність соціальної політики, сталий розвиток, бідність, соціальне забезпечення.

Kononchuk Oleksandr. The Main Objectives of Effective Social Policy under the Conditions of Globalization and Democratic Transformations. The article deals with the problems of the effectiveness of social policy as a factor of democratic transformations of society and their solutions in modern conditions. The author gives an explanation of the category of «social policy» in the narrow and broad sense, and demonstrates the need to explore areas of social policy in theoretical and practical dimensions. The study reveals major shortcomings of the effectiveness of social policy; special attention is paid to the problems that are present in the social policy of Ukraine.

It is noted that conceptually democratic transformations have a direct link to the policy of sustainable development, an important component of which is effective social policy. Under the conditions of globalization social policy becomes important global policy within the framework of the United Nations (evidenced by the UN «Millennium Development Goals» (2000–2015) and «The goals of sustainable development» (2016–2030)) and other international organizations, aimed at overcoming of the global gaps in economic, political, cultural and social development of the countries of the world.

It is made the conclusion that one of the main objectives of social policy in the world and in Ukraine is to overcome poverty and its manifestations and consequences for different groups. Another important tasks of the effective social policy in Ukraine in the context of globalization and democratic transformations are: reforming of the social welfare system; overcoming of the demographic crisis; minimizing of manifestations of negative social phenomena like teenage delinquency, drug abuse, HIV / AIDS, the problem of migrants and internally displaced persons, disadvantaged families, child neglect, etc; achieving peace, harmony in society and overcoming of destructive consequences of the political crisis of recent years; development and implementation of the National Program of sustainable development in Ukraine.

Key words: effectiveness of social policy, sustainable development, poverty, welfare.

Конончук Александр. Основные задачи эффективной социальной политики в условиях глобализации и демократических трансформаций. В статье рассматриваются проблемы эффективности социальной политики как фактора демократических трансформаций общества, а также пути их решения в современных условиях. Дается объяснение категории «социальная политика» в узком и широком смыслах, а также демонстрируется необходимость изучения сферы социальной политики как в теоретическом, так и в практическом измерениях. В исследовании раскрываются основные недостатки эффективности социальной политики, особое внимание обращается на проблемы, которые присутствуют в социальной политике Украины.

Отмечается, что концептуально демократические трансформации имеют непосредственную связь с политикой устойчивого развития, важной составляющей которой является эффективная социальная политика. В условиях глобализации социальная политика приобретает значение глобальной политики в рамках деятельности ООН (свидетельство этого – программы ООН «Цели развития тысячелетия» (2000–2015 гг.) и «Цели устойчивого развития» (2016–2030 гг.)) и других международных организаций, целью которых является преодоление глобальных разрывов в экономическом, политическом, культурном и социальном развитии стран мира.

Ключевые слова: эффективность социальной политики, устойчивое развитие, бедность, социальное обеспечение.

Постановка наукової проблеми та її значення. В умовах докорінних суспільно-економічних трансформацій у будь-якому суспільстві виникають глибокі соціальні, політичні, економічні, культурні та соціально-психологічні зрушення як позитивного, так і негативного характеру. Це стосується функціонування базових і комплементарних інститутів, а також різноманітних сфер життєдіяльності людини та суспільства, ускладнення процесів соціалізації, соціальної адаптації, соціальної інклюзії більшості людей і соціальних груп. Наслідок цих змін у період демократичного транзиту – деформація суспільства, злам цінностей та соціальних норм, розвиток дестабілізаційних процесів в усіх сферах суспільного життя.

На жаль, перехід від радянської моделі розвитку до демократії в Україні призвів не стільки до позитивних змін, скільки до посилення наявних та виникнення нових форм нерівності, дискримінації, депривації, соціальної ексклюзії, а за останні роки – до нової хвилі політичної кризи, із якою пов'язані поява й розгортання в житті українського суспільства нової форми політичного конфлікту – воєнного протистояння у формі гібридних воєнних дій (АТО). Такі реалії та процеси мають зовнішньополітичні, гео- й внутрішньополітичні передумови. Це створює особливо гостру потребу в якісному розвитку соціальної політики, посиленні соціального захисту населення, пошуку його нових форм в умовах економічної та державно-політичної кризи.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Проблеми соціальної держави, соціальної політики й різні її аспекти розкрито в численних працях як закордонних, так і вітчизняних науковців (Дж. Локк, Г. Гегель, І. Кант, Ш. Фур'є, Л. фон Штайн, Д. Кейнс, Є. Головаха, О. Доронін, І. Колосовська, Н. Кривоконь, Е. Лібанова, М. Лукашевич, О. Макарова, Г. Мірошніченко, Г. Попович, Т. Семігіна, В. Скуратівський, В. Сокуренько, В. Співак, Г. Щедрова, Л. Четверікова), проте потребують подальшого дослідження питання ефективності соціальної політики в умовах глобалізації та демократичних трансформацій.

Формулювання мети та завдання статті. Мета дослідження – визначити основні пріоритети ефективної соціальної політики як фактора демократизації суспільства в контексті глобальної політики сталого розвитку ООН.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Одне з поширених трактувань соціальної політики полягає у визначенні її як діяльності держави та її інститутів, органів місцевого самоуправління, вітчизняних, іноземних і зарубіжних підприємств, установ усіх форм власності, їх об'єднань та асоціацій, вітчизняних, іноземних і зарубіжних громадських та приватних фондів, громадських і релігійних організацій громадян із розвитку й управління соціальною сферою суспільства [12, с. 189].

В. А. Скуратівський та О. М. Палій розглядають соціальну політику у вузькому та широкому розумінні. У першому випадку соціальна політика – це цілеспрямована діяльність суб'єктів задля забезпечення соціального захисту й створення умов для формування безпечного соціального середовища людини. Тобто це комплекс заходів, спрямованих на створення системи соціальної безпеки людини та суспільства. У широкому розумінні, соціальна політика є системою цілеспрямованої діяльності її суб'єктів, що має на меті забезпечити оптимальні умови функціонування й розвитку соціальних відносин. Ідеться про втілення системи управлінських рішень соціального характеру в соціальних програмах і соціальній практиці задля задоволення соціальних потреб, збалансування соціальних інтересів, виконання соціальних завдань тощо [11, с. 5].

Теоретичний і методологічний аналіз концепту «соціальна політика» в історії й теорії політичної думки дає підставу стверджувати, що сучасна соціальна політика є, по-перше, важливим напрямом внутрішньої політики будь-якої держави, спрямованим на збереження соціальної стабільності; по-друге – соціальним інститутом, завдання якого – відтворення соціальної структури з метою самозбереження; по-третє – відкритою системою, компонентами якої виступають формальні інститути, що відповідають за розроблення та реалізацію політичних заходів; політичні партії й зацікавлені групи. Для цієї системи важливі взаємозв'язки між потребами, законами, службами, послугами, результатами впровадження програм [10, с. 16].

Головна мета соціальної політики – підвищення рівня соціальної справедливості, подолання соціальної напруги, досягнення рівноваги, стабільності, цілісності, консолідації, злагоди та динамізму суспільства.

Завданнями соціальної політики в сучасних умовах виступають:

- забезпечення ефективного розвитку соціальної сфери, соціального простору життєдіяльності;
- здійснення заходів щодо задоволення зростаючих матеріальних і духовних потреб членів суспільства;
- вплив на процеси соціальної диференціації суспільства з метою зменшення рівня соціальної нерівності, компенсації її наслідків;
- підняття суспільного добробуту на рівень загальноприйнятих стандартів [8].

Здійснений Т. В. Семигіною порівняльний аналіз моделей соціальної політики, наявних у зарубіжній і вітчизняній політології, дав підставу визначити, що в основі класифікацій переважно перебуває такий суб'єктний показник, як роль держави в наданні соціального забезпечення. Так, виділяються ліберальні моделі соціальної політики (Великобританія, США), у яких забезпечення нужденних здійснюється на основі залишкового принципу з фінансуванням за рахунок державних зборів і податків; корпоративістські моделі (Німеччина, Японія), що ґрунтуються на обов'язковому соціальному страхуванні, і соціал-демократичні моделі (Швеція), де перерозподіл доходів здійснюється завдяки високому рівню оподатковування [10, с. 16].

Незважаючи на здійснювану в Україні соціальну політику, основними проблемами для розвитку українського суспільства впродовж останніх двадцяти років стали зростання рівня правопорушень, зокрема серед підлітків та молоді; збільшення кількості хворих на наркоманію й токсикоманію; захворюваності на венеричні хвороби; стрімке зростання чисельності людей, котрі живуть із ВІЛ/СНІД; поява біженців, шукачів притулку та мігрантів; переселенців із зон, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС (а також у результаті воєнного конфлікту на Сході країни – *авт.*); нуклеаризація й малодітність сімей; порушення природної структури сім'ї, що складалася віками, і створення різних типів переважно неповних сімей та ін. Ці проблеми спричиняють також нові труднощі, які призводять до появи бездоглядних дітей і підлітків, девіантної поведінки, активізації негативного середовища неблагополучних сімей тощо [5, с. 12].

Водночас в Україні дуже загострилася демографічна ситуація, що проявляється в зниженні народжуваності, підвищенні показників смертності, значному гендерному розриві в тривалості життя (чоловіки в середньому живуть на 12 років менше, ніж жінки), зростанні рівня еміграції. Унаслідок цього країна переживає період депопуляції – хвильового, але поступового зменшення населення.

Особливе місце серед проблем розвитку українського суспільства посідають труднощі економічного характеру: періодичні вибухи інфляції, зростання безробіття, зниження рівнів доходів та якості життя, різке розшарування суспільства й поширення бідності, соціально-економічної незахищеності значної кількості громадян тощо.

За умов сучасної соціально-економічної ситуації актуалізується потреба в реформуванні системи соціальної політики як регулятора розвитку соціальної сфери. Зокрема, доцільно акцентувати увагу на необхідності модернізації системи соціального захисту населення для забезпечення її адекватності та дієвості. Важливий аспект – посилення активної спрямованості соціальної політики держави, яка повинна бути розрахована не лише на окремі категорії громадян, котрі безпосередньо потребують захисту, а й на потенційно можливий розвиток економіки, стимулювання трудових зусиль кожної працездатної особи в суспільстві.

Вітчизняна система соціального захисту характеризується низкою суттєвих недоліків, серед яких доцільно вказати на недосконалість системи державної соціальної допомоги; несправедливість

розподілу державних соціальних трансфертів, низьку адресність при наданні соціальної підтримки та орієнтацію на екстенсивне охоплення нею населення, нерозвиненість системи соціального страхування; неефективність фінансового забезпечення заходів державного соціального захисту тощо на фоні високого рівня корумпованості [4, с. 152].

Усі визначені вище труднощі й суперечності, особливо проблема бідності та необхідність її подолання, є першочерговим завданням соціальної політики всіх країн світу й України зокрема. Для українського суспільства ця проблема в останні роки демократичного транзиту та економічних реформ не лише продовжує бути актуальною, а й має тенденцію до загострення. У зв'язку з цим актуалізовано потребу практичного розв'язання подібних проблем засобами ефективною соціальною політикою, яка є важливою складовою частиною політики сталого розвитку не тільки окремо взятої держави, а й у глобальному масштабі.

Демократичні трансформації суспільства в завершеному вигляді представляють, передусім, значне підвищення рівня та якості життя, тобто благополуччя більшості населення. У майбутньому демократичний розвиток має принести благополуччя й щастя всім, що відображено в системі ідеальних уявлень про суспільство майбутнього – суспільство з максимально високим рівнем солідарності, демократичності, справедливості та стандартів (якості) життя всіх без винятку людей.

Соціальний складник у політиці демократизації сучасних держав світу, а також у глобальному тренді – політиці сталого розвитку суспільства – посідає перше місце щодо розв'язання проблем нерівності в доступі до економічних, медичних, політичних, освітніх, інформаційно-комунікативних й інших ресурсів. Це відображає прагнення демократичних політичних сил змінити наявний порядок несправедливого розподілу та перерозподілу соціальних і владних ресурсів із метою подальшого якісного розвитку соціального капіталу на основі збереження природного середовища планети. Отже, концептуально демократичні трансформації мають безпосередній зв'язок із політикою сталого розвитку як сукупності дій щодо комплексного розв'язання проблем розвитку сучасних суспільств в умовах зростаючого впливу глобалізації на національний розвиток країн світу [7].

О. В. Макарова зазначає: «соціальну політику сучасного світу не можна розглядати у відриві від глобальних змін і глобальних викликів, від яких залежить загальний суспільний прогрес та загальнолюдська безпека» [6, с. 5]. В умовах глобалізації соціальна політика поступово набуває значення глобальної політики в рамках діяльності ООН та інших міжнародних організацій, мета яких – глобальне управління, зокрема подолання глобальних розривів в економічному, політичному, культурному й соціальному розвитку країн світу. ООН є провідним суб'єктом розвитку концепції та практики політики сталого розвитку, важливий елемент якої – ефективна соціальна політика [1].

На початку тисячоліття ООН запропонувала програму «Цілі розвитку тисячоліття» (2000–2015 рр.), яка знайшла логічне продовження в програмі «Цілі сталого розвитку» (2016–2030 рр.) [14]. Це програми довгострокового розвитку глобального суспільства, спрямовані на розв'язання найбільш гострих й актуальних проблем соціального розвитку.

У 2000 р. ООН прийняла «Декларацію тисячоліття», у якій сформовано пріоритети діяльності ООН і країн-учасниць до 2015 р. У цьому документі визначено головне завдання – забезпечення глобалізації як позитивного фактора для розвитку всіх народів світу [2]. Це зумовлено амбівалентним характером глобалізації: вона одночасно відкриває широкі можливості для розвитку, однак її благами країни користуються досить нерівномірно й нерівномірно розподіляють її витрати.

Серед восьми Цілей тисячоліття ООН, прийнятих у 2000 р. на 2000–2015 рр., на першому місці мета – «ліквідувати абсолютну бідність і голод» (табл. 1).

Таблиця 1

Цілі розвитку тисячоліття ООН (2000–2015 рр.)

№ з/п	Ціль
1	Ліквідувати абсолютну бідність і голод (три індикатори).
2	Забезпечити загальну початкову освіту (один індикатор).
3	Забезпечити гендерну рівність (один індикатор).
4	Скоротити дитячу смертність (один індикатор).
5	Поліпшити охорону материнського здоров'я (два індикатори).
6	Боротися з ВІЛ/СНІД, малярією й іншими захворюваннями (три індикатори).
7	Забезпечити екологічну стійкість (чотири індикатори).
8	Сформувати всесвітнє партнерство з метою розвитку (шість напрямів).

Процес реалізації цілей тисячоліття виявився складним і зіткнувся зі значними труднощами й перешкодами. У зв'язку з цим у результаті аналітичної та нормотворчої діяльності ООН з'явився новий документ стратегічного значення: на 70-й сесії Генеральної Асамблеї ООН 26 вересня 2015 р. прийнято резолюцію «Перетворення нашого світу: порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року» [9]. У документі визначено 17 цілей і відповідні їм 169 завдань (показників, напрямів діяльності), які спрямовують уряди та країни на подальшу реалізацію цілей розвитку тисячоліття в деталізованій/розширеній формі (табл. 2).

Таблиця 2

Цілі сталого розвитку (2015–2030 рр.)

№ з/п	Ціль
1	Повсюдна ліквідація бідності в усіх її формах
2	Ліквідація голоду, забезпечення продовольчої безпеки та поліпшення харчування й сприяння сталому розвитку сільського господарства
3	Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці.
4	Забезпечення всеохоплюючої й справедливої якісної освіти та заохочення навчання протягом життя для всіх
5	Забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчат
6	Забезпечення наявності та раціональне використання водних ресурсів і санітарії для всіх
7	Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх
8	Сприяння неухильному, усеохоплюючому й сталому економічному зростанню, повній та продуктивній зайнятості й гідній роботі для всіх
9	Створення міцної інфраструктури, сприяння забезпеченню всеохоплюючої та стійкої індустріалізації та впровадженню інновацій.
10	Зниження рівня нерівності всередині країн та між країнами
11	Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й стійкості міст і населених пунктів
12	Забезпечення раціональних моделей споживання й виробництва
13	Ухвалення термінових заходів боротьби зі зміною клімату та її наслідками
14	Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку
15	Захист, відновлення екосистем суші й сприяння їх раціональному використанню, раціональне управління лісами, боротьба з опустелюванням, припинення й повернення назад процесу деградації земель та припинення процесу втрати біологічного різноманіття
	Сприяння побудові миролюбних і відкритих суспільств в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх та створення ефективних, підзвітних і заснованих на широкій участі установ на всіх рівнях
	Зміцнення засобів досягнення сталого розвитку та активізація роботи механізмів глобального партнерства в інтересах сталого розвитку

Аналіз змісту 17 цілей в області сталого розвитку дає підставу умовно об'єднати їх у чотири проблемні блоки:

1. Блок соціальних проблем: подолання нерівності та її вкрай негативних проявів – злиденності й голоду; здоровий спосіб життя та якісна охорона здоров'я; підвищення якості життя.

2. Блок економічних проблем: економічне зростання, оптимізація виробництва та споживання, розвиток зеленої енергетики й інфраструктури.

3. Блок екологічних проблем: збереження природи та клімату, раціональне використання природних ресурсів.

4. Блок політико-правових проблем і захисту прав людини: демократизація та гуманізація суспільства, партнерство заради сталого розвитку, забезпечення гендерної рівності [3, с. 55].

Отже, глобальні цілі ООН у сфері сталого розвитку актуалізують насамперед розвиток ефективної соціальної політики, сутність й основна мета якої полягає в досягненні високого рівня благополуччя для всіх. У зв'язку з цим, на нашу думку, цілі ООН як стратегії розвитку потрібно адаптувати до українських реалій із метою вдосконалення соціальної політики держави та підвищення її

ефективності в розв'язанні конкретних проблем українського суспільства в умовах глобалізації й демократичних трансформацій. Зокрема, заслуговує на увагу проект Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 р., розроблений організацією ПРООН в Україні, де метою стратегії визнано забезпечення високого рівня та якості життя населення України, а одна із семи національних цілей сталого розвитку України полягає в подоланні бідності й скороченні нерівності, у тому числі гендерної [13]. Доречним і необхідним кроком вважаємо розробку та прийняття Національної програми з реалізації цілей сталого розвитку в Україні.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для сучасного українського суспільства проблеми підвищення добробуту, тобто рівня та якості життя людей, не перестають бути гостро актуальними й обтяжуються низкою факторів політичного та геополітичного характеру. Так, останні роки політичних й економічних трансформацій і потрясінь призвели до декількох хвиль різкого падіння рівня життя населення, що зумовлюється ідеологічною дестабілізацією, ціннісною кризою, воєнним конфліктом на Сході країни, а також незавершеним характером демократизації політичної системи суспільства. Можна стверджувати, що процеси лібералізації та інституціональних змін в Україні мають деформований характер, а трансформація політичних інститутів в Україні поки що не може завершитися формуванням демократичної, соціальної, правової держави як оптимальної й ефективної системи соціальної організації та соціального управління.

Одним з основних завдань соціальної політики у світі й в Україні зокрема є подолання бідності, її проявів і наслідків для різних груп населення у сферах працевлаштування, зайнятості, оплати праці. Аналіз рівня бідності та соціальних наслідків цього явища належить до вивчення впливу політичних реформ на добробут різних груп населення з погляду розподілу, причому особливу увагу приділяють бідним і незахищеним групам населення.

Крім того, іншими важливими завданнями ефективної соціальної політики в Україні в умовах глобалізації та демократичних трансформацій є:

- реформування системи соціального захисту населення;
- подолання демографічної кризи;
- мінімізація проявів таких негативних соціальних явищ, як підліткові правопорушення, наркоманія, поширення ВІЛ/СНІД, проблеми мігрантів і внутрішньо переміщених осіб, неблагополучні сім'ї, дитяча бездоглядність тощо;
- розробка й упровадження Національної програми з реалізації цілей сталого розвитку в Україні.

Після проведеного аналізу конкретних проблем, пов'язаних з ефективністю соціальної політики у світовій та українській практиці, зазначимо, що для подолання цих труднощів потрібно проводити цілеспрямовану державну політику, починаючи з аналізу нормативно-правових документів, які формують соціальну політику держави, і закінчуючи практичним розв'язанням конкретних проблем на мікро-, мезо- та макrorівнях.

Джерела та література

1. Вахович І. М. Теоретичні засади формування моделі сталого розвитку суспільства / І. М. Вахович // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – Вип. 15. – С. 17–27.
2. Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций [Электронный ресурс] // Официальный сайт ООН. – Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/summitdecl.shtml
3. Кириленко О. М. Цілі тисячоліття ООН як довгострокові стратегії глобального розвитку / О. М. Кириленко // Панорама політологічних студій. Науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне : РДГУ, 2016. – Вип. 14. – С. 50–59.
4. Колосовська І. Сучасні підходи у реформуванні соціальної політики держави як регулятора розвитку соціальної сфери / І. Колосовська // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. – Львів : ЛРІДУ НАДУ. – 2015. – № 43. – С. 152–158.
5. Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні : навч. посіб. / Н. І. Кривоконь. – Чернігів : Чернігівський держ. технол. ун-т, 2012. – 320 с.
6. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні : монографія / О. В. Макарова ; Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи НАН України. – Київ : [б. в.], 2015. – 244 с.
7. Мантатов В. В. Синергичные стратегии для человеческого развития и окружающей среды [Электронный ресурс] / В. В. Мантатов, Л. В. Мантатова // Вестник Бурятского государственного университета. –

2013. – № 6. – С. 14–19. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/sinerhiynye-strategii-dlya-chelovecheskogo-razvitiya-i-okruzhayushchey-sredy>
8. Політологія: курс лекцій : навч. посіб. [Електронний ресурс]. – Тернопіль : Магнолія-плюс, 2004. – 236 с. – Режим доступа : <http://politics.ellib.org.ua/pages-2869.html>
9. Резолюция, принятая Генеральной Ассамблеей 25 сентября 2015 года. Преобразование нашего мира: повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года [Электронный ресурс] // Официальный сайт ООН. – Режим доступа : http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ares70d1_ru.pdf
10. Семигіна Т. В. Моделі соціальної політики економічно розвинутих країн: історія та сучасний розвиток : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.01 «Теорія та історія політичної науки» / Т. В. Семигіна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2007. – 22 с.
11. Скуратівський В. А. Основи соціальної політики : навч. посіб. / В. А. Скуратівський, О. М. Палій – Київ : МАУП, 2002. – 200 с.
12. Соціальна робота : хрестоматія. – Кн. 3 / [В. П. Андрущенко, В. І. Астахова, В. П. Бех та ін.]. – Київ : ДЦССМ, 2001. – 396 с.
13. Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року. Проект. Версія 3.2 станом на 05.12.2016 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Програми розвитку ООН в Україні. – Режим доступа : <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home.html>
14. Цели в области устойчивого развития. 17 целей для преобразования нашего мира [Электронный ресурс] // Официальный сайт ООН. – Режим доступа : <http://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/sustainable-development-goals>

References

1. Vahovych, I. M. (2009), «Theoretical basis of forming of a model of sustainable development», *Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Volyn National University*, Vol. 15, Pp. 17–27.
2. United Nations Millennium Declaration (May 30, 2017), *Official website of the United Nations*, http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/summitdecl.shtml
3. Kyrylenko, O. M. (2016), «UN Millennium Goals as a long-term strategy for global development», *Panorama of Political Studies. Scientific Bulletin of Rivne State University of Humanities*, Vol. 14, Pp. 50–59.
4. Kolosovska, I. (2015), «Modern approaches in reforming of state social policy as a regulator of social sphere», *The efficiency of public administration: scientific research journal*, Vol. 43, Pp. 152–158.
5. Kryvokon, N. I. (2012), *Problems of social work and social policy in Ukraine: training manual*, Chernihiv : Chernihiv National University of Technology, 320 p.
6. Makarova, O. V. (2015), *Social policy in Ukraine: monograph*, Kyiv : Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of NAS of Ukraine, 244 p.
7. Mantatov, V. V. (2013), Synergistic strategies for human development and the environment (May 30, 2017), *The Buryat State University Bulletin*, Vol. 6, Pp. 14–19, <http://cyberleninka.ru/article/n/sinerhiynye-strategii-dlya-chelovecheskogo-razvitiya-i-okruzhayushchey-sredy>
8. *Political science: a course of lectures* (2004) (May 30, 2017), Ternopil : Magnolia-Plus, 236 p., <http://politics.ellib.org.ua/pages-2869.html>
9. Resolution adopted by the General Assembly on September 25, 2015. Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development (May 30, 2017), *Official website of the United Nations*, http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ares70d1_ru.pdf
10. Semyhina, T. V. (2007), The social policy models in the economically developed countries: history and current development: Thesis to obtain the scientific degree of Candidate of Political Sciences in specialty 23.00.01 – Theory and History of Political Science, Kyiv : National Pedagogical Dragomanov University, 22 p.
11. Skurativskiy, V. A., Paliy, O. M. (2002), *Fundamentals of Social Policy: training manual*, Kyiv : Interregional Academy of Personnel Management, 200 p.
12. Andrushchenko, V. P., and other (2001), *Social work: chrestomathy. Book 3*, Kyiv : DCSSM, 396 p.
13. Sustainable Development Strategy of Ukraine till 2030. Project. Version 3.2 as of 05.12.2016 (May 30, 2017), *UNDP in Ukraine*, <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home.html>
14. Sustainable Development Goals: 17 Goals to Transform Our World (May 30, 2017), *Official website of the United Nations*, <http://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/sustainable-development-goals>